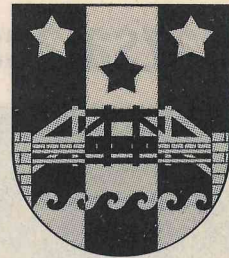

Mazsalacietis

«Liesmas» pielikums

2007. gada 27. martā

Bezmaksas

REDAKTORA SLEJA

Ir saulains svētdienas rīts Mazsalacā. Nolemju doties izpētīt Skaņākalna dabas parku. Ceļš ved gar Salacas krastu, kur labi ļaudis izveidojuši interesantu taku. Tā mani aizved līdz pat skolai. Smaržu, kura virmo gaisā, nevar uzrakstīt. To nevar arī nofotografēt, lai kā to vēlētos. Ar bildi var atklāt vien iespaidus, un tādu nav mazums.

Pie kādas mājas burkāns krājas kļavu sulas. Drīz tās dāvāšot arī bērzi.

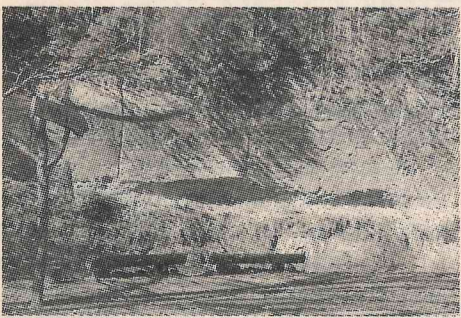
Arī šai priedei noteikti ir savs stāsts.

Skaņākalna dabas parkā mani sveic jautrs vāverēns.

Sezona ir sākusies.

Ādam, kas ir tava sieva?

Viņi satikās Sniedzēnu kalnā

Mazsalacā un tās apkaimē dzīvo 54 politiski represētie.

Jau 11 gadus Mazsalacas un apkaimes politiski represētie un viņu tuvinieki pulcējas Sniedzēnu kalnā pie goda akmens, lai godinātu komunistiskā genocīda upuru piemiņu.

Ilggadējs politiski represēto biedrības aktīvis Oskars Oļja zina stāstīt, ka Mazsalacā un tās apkaimē dzīvo 54 politiski represētie. Ne visi šajā dienā pulcējušies kalnā.

— Mums šī vieta nozīmē ļoti daudz, jo tieši šajā vietā sākās mūsu ceļš izsūtījumā. No lauku laukiem ļaudis tika savesti šeit, lai vēlāk dotos uz

Valmieru un tālāk uz Sibīriju.

Jauniešiem noteikti būtu jāzina šī vēsture, lai tā nekad, nekad neatkārtotos.

Nolikt ziedus un godināt upuru piemiņu bija ieradusies arī Mazsalacas domes priekšsēdētājs Ojārs Beķeris un Skaņkalnes pagasta padomes priekšsēdētājs Gunārs Zunda. Klātesošajiem skaistus brīžus veltīja arī Mazsalacas vidusskolas meiteņu ansamblis un nu jau novadnieks Austris Grasis.

Piemīņas brīžu ilggadēja organizatore ir Skaņ-

kalnes pagasta padomes sekretāre Agrita Putniņa.

— Man tas ir sirds un mīlestības darbs. Cieņot šos cilvēkus un vietu, man ir liels gods radīt viņiem šo svēto brīdi. Ceru, ka meitenes, kuras šeit dziedāja, iegūs ne tikai pieredzi, bet arī zināšanas un varbūt izpratni par notikumiem, kas šeit reiz risinājušies.

Daba represētos un viņu tuviniekus svētdien godināja ar skaistu, saulainu laiku. Viņi šeit atkal tiksies nākamgad, lai kopīgi atcerētos un godbijībā noliektu galvas to priekšā, kuri neatgriezās...

Represētās stāsts

Tajā vakarā mājup gājām ar bailēm. Ceļā sastaptie kaimiņi brīdināja, ka dzīvokļa durvis ir uzlauztas un mums tur labāk neatgriezties. Tomēr mīļi mūs atrada un aizturēja. Starp viņiem bija kāds mūsu paziņa, kas ieteica no mājām paņemt kādu nepieciešamu lietu. Ceļā varot noderēt, jo mājās atgriezies mums vairs nebija lemts.

Visi aizturētie tika aizvesti uz Sniedzēnu mājām kalnā. Tur sastapām arī savus vecākus un vēl dažus radus. Joprojām nezinājām, ko ar mums iesāks. Kad izdzirdēju savu uzvārdu, ar bailēm gāju ārā. Varbūt nošaus?

Mūs veda uz ceļa pusi, vēlāk iesēdināja mašīnā. Visus kopā. Brālim bija mazliet naudas un no mājām paņemtās pāris segas un jaka. Mūs veda uz Valmieru. Stacijā stāvēja daudz lopu vagonu. Mums laimējās tikt vagona otrajā stāvā, kur bija mazi lodziņi. Pa tiem iespīdēja gaisma un arī šo to varēja redzēt. Vēlāk māte bija nelaimīga, jo pa šiem pašiem lodziņiem viņa redzēja, kā mežā kopā ar citiem mirušajiem tiek izsviests viņas brāļa līķis. Kopā ar mums brauca kaimiņi ar diviem dēļiem. Mazākajam puisītim bija plaušu karsonis. Viņu paņēma ar 40 grādu temperatūru.

Reizi dienā mums iedeva kaut ko ēdamu, un tikai reizi dienā vilciens apstājās, lai mēs varētu no-

kārtot dabiskās vajadzības. Tas bija jādara turpat grāvmalē, miliču acu priekšā.

Ar vilcienu braucām līdz Tomskai un vēlāk arī tālāk. Tur sākām strādāt kolhozā — rudenī mūs aizsūtīja uz taigu zāgēt mežus. Arī pavisam jaunas meitenes. Nakti vadījām būdā, kuru apkurināja viena maza krāsnīņa. Drēbes nežuva, cilvēki sasildīties nevarēja. Pārtika joprojām trūcīga.

Novikovkā (*Горевня*, kur dzīvojam) bija ļoti daudz latviešu. Ziemas vakaros bieži tikāmies.

Visi bijām parakstījuši papīru, ka esam pārvietoti uz mūžu. Bēgšanas gadījumā draudēja mūža ieslodzījums. Katru mēnesi mums bija jāapmeklē kolhoza kantoris, lai parakstītos. Stingri pārbaudīja, vai paraksts pieder konkrētajam cilvēkam. To viltot nebija iespējams.

Kādu brīdi strādāju kolhozā par slaucēju. Šādā vai tādā veidā varēja tikt arī pie kādas piena lāses vecajai mātei. Vēlāk iekārtojās šajā pašā kolhozā par uzskaitvedi, jo vietējā sievietē nebija skolota un nemācēja skaitīt.

Vēlāk padzirdējām, ka var rakstīt iesniegumu, ka esi nepatīsi apsūdzēts, un pastāv iespēja atgriezties Latvijā. Tas bija solis pretī dzimtenei. Visu, ko bijām iemantojuši šo astoņu gadu laikā — māju un lopus — atstājām vietējiem.

Latvijā atgriezies kopā ar vīru, meitu, kam tolaik bija pusotrs gads, un astoņas dienas vecu mazuli uz rokām. Ceļabiedre — feldšere — pamācīja, lai ceļā turu bērnu uz spilvena. Tā nu atbraucām līdz Valmierai. Kādu brīdi dzīvojam pie brāļa, vēlāk pārcēlāmies atpakaļ uz Mazsalacu. Ar brāļa skolasbiedrenes palīdzību iekārtojāmies savās mājās.

Strādāju dažādus darbus, piedzima trešais bērns.

Sākumā mums nebija nekā. Atgriezāmies tukšās mājās. Pat krēsla, uz kā apsēsties, nebija. Paziņa mums iedeva bērnu gultiņu. Viens bērniņš tad gulēja gultā, otrs uz krēsla.

Abi ar vīru domājām — viss dzīvē iet zudumā un vienīgais, kam ir kāda nozīme, ir izglītība. Visi trīs bērni ir skoloti. Arī mazbērni mācās.

1989. gadā Valmierā sasauca visus represētos. Tajā sapulcē ievēlēja Valmieras rajona represēto biedrības valdi.

Pēc kādas sēdes atgriezušies Mazsalacā, nolēmām, ka arī mums vajag kādu piemiņas vietu. Pirmā doma bija par Sniedzēnu kalnu. Tur arī tapa uzstādīts Zilākalnā atrastais akmens.

Sobrīd Mazsalacā esam palikuši 54. To starpā 39 ir sodītie un leģionāri. Mūsu paliek arvien mazāk...

Uzklusija un pierakstīja MAIRA ZAĶE

Mazsalacas vidusskolas žetonu vakars

Mazsalacas vidusskolas direktore un 12. klases audzinātāja Inese Bērziņa:

Šogad skolu beigs astoņpadsmit jaunieši. Izrādē piedalījās visi, ieskaitot klases audzinātāju. Man ir liels prieks, ka šajā skolā gadu desmitiem ir tradīcija žetonu vakarā spēlēt izrādi. Bērni 12. klasē sadraudzējas, iemācās katrs būt uz skatuves, arī šī klasīte, tieši gatavojoties žetonu vakaram, ir kļuvusi draudzīgāka, vienotāka un izpalīdzīgāka. Pēc žetonu vakara es vairāk ticu viņu nākotnei, viņi savā nākotnes profesijā būs droši. Pēc šādas izrādes, šāda žetonu vakara viņiem būs žēl šķirties no skolas un arī vienam no otra. Gribēsies, lai ātrāk paiet tie pieci gadi, kad atkal varēsīm tikties salidojumā. Tomēr tāda ir dzīve. Tā aizvedīs viņus katru savā virzienā. Tāpēc vēl jo vairāk ceru viņus sagaidīt jau nākamā gada žetonu vakarā, lai varētu tikties vēlreiz.

Katram skolēnam ir savi plāni nākotnei, pāris vēl šaubās. Esam tikušies ar karjeras izvēles konsultanti skolotāju Almanī, bijuši izstādē „Skola 2007”. Protams, bērniem ir arī paraugi dzīvē — radi, draugi, kuri strādā līdzīgos amatos. Skolēni ir arī izpētījuši darba tirgu. Viens būs sporta skolotājs, un ceru, ka strādās mūsu skolā.

Man ir liels gods viņus audzināt, būt viņu vidū. Vienmēr esmu cienījusi skolēnus, kuri mācās. Klasē ir divi izcili skolēni — Jānis Murāns un Solvīta Jančevska. Es sapņoju, ka tad, kad būsīm nolikuši eksāmenus, varēšu teikt, ka Jānim un Solvītai līdzinās katrs no viņiem kādā sev tuvā priekšmetā.

Žetonus kā piederības zīmi savai skolai šogad saņēma 18 Mazsalacas vidusskolas 12. klases skolēni.

Kā mūžīgu piederības zīmi savai skolai sestdienas vakarā 18 jaunieši saņēma Mazsalacas vidusskolas žetonus. Šis bija Mazsalacas vidusskolas 83. žetonu vakars, un jau gadu desmitiem skolā pastāv tradīcija šajos svētkos spēlēt teātri. Blakus citos gados spēlētājiem Šekspīram, Blaumanim un vēl daži klasiķi šogad notikumu virpulī pusaudža Valda Vētras likteņa pavērsieni pēc V. Vīgantes darba veidotā izrādē „Palmas zaļo vienmēr”. Izrādes centrā pusaudzis Valdis, kura vecāki ir šķīrušies, tēvs strādā ārzmēs un vienīgās rūpes par dēlu ir regulāri izsūtīta nauda. Zēns noslēdzas sevī, ir nikns uz pasauli un izmisis. Viņš ieskata meiteni Sandru, tomēr viņas māte — skolas direktore, zinot Valda raksturu un arī uz viņu vērstos līdzcilvēku apvainojumus, spriež viņam netaisnu tiesu, kā sodu paredzot izslēgšanu.

Pēc sirsnīgas sarunas puisis atklāj savu sirdi, pastāsta direktorei par savu pieredzi un pārdziņojumiem. Un izrādās, ka reizēm pietiek vien ar sirsnīgu smaidu un plecu, uz kura izraudāties, lai cilvēks pārvērstos. Divas paaudzes saplūst vienā, kad jaunieši iemācās runāt, bet skolotāji uzklausīt.

Svinīgajā daļā jaunieši, godinot skolas karogu, tam piesprauda pirmo žetonu.

Skolas direktore svētku reizē uzsver:

— Tu pats veido notikumus sev apkārt, un tu saņem tieši to, ko esi pelnījis. Kuru vainot pēc

neveiksmes, ja ne pašam sevi? Tev nekad netiek dota vēlēšanās, ja netiek dots arī spēks to piepildīt. Tas, kurš vēlas gaismu, to sev arī atradīs.

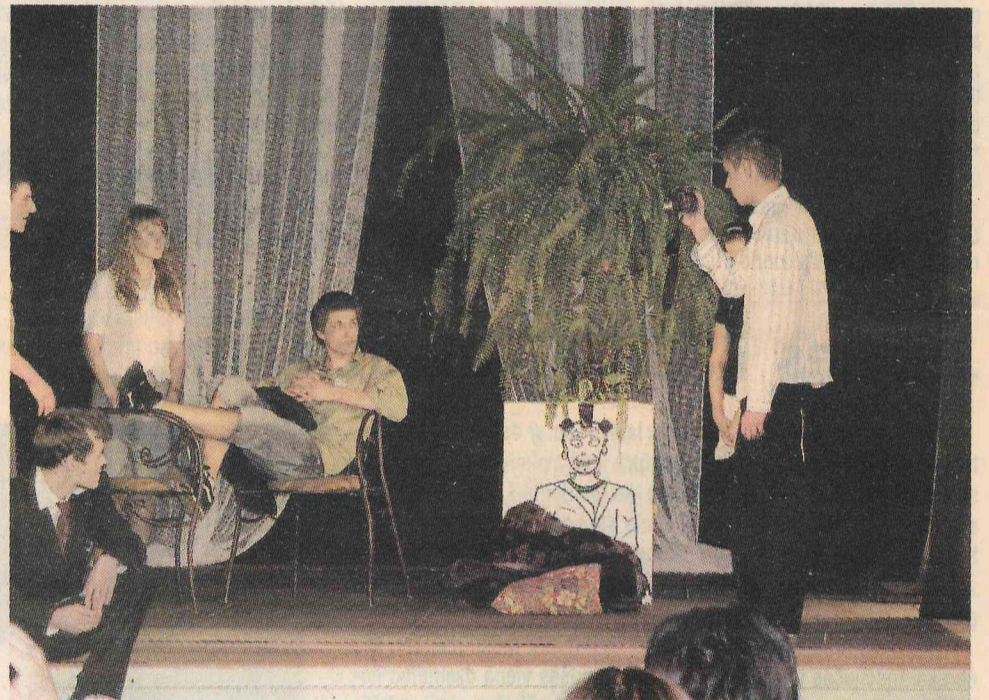
Kādus es jūs vēlētos redzēt šajā laikā līdz izlaidumam?

Mazliet mērķtiecīgākus, atbildīgākus par saviem darbiem, par cilvēkiem, kas ir jums apkārt, par savu dzīvi, par tuvinieku, vecāku, skolotāju doto. Pateicīgus tiem, kas jums labu dara. Un, protams, laimīgus. Un šodien jūs esat pierādījuši, ka jūs varat strādāt pamatīgi un jums tas ļoti labi izdodas. Darbs, ko esat ieguldījuši žetonu vakara izrādē, jums palīdzēs pēdējā mācību posmā.

Pateicība izskan arī skolotājiem un vecākiem — bez viņiem šis vakars nebūtu īpašs.

Tomēr paši galvenie šovakar ir skolēni. Krāšņos tērpos, mazliet piesarkuši pēc spraiģas izrādes, ar skaistiem ziediem sveic klātesošos un arī paši tos saņem.

Galvenā velte šajā vakarā ir mirdzošais grezdens pirkstā un vienotības sajūta ar savu klasi un skolu. Tieši šī sajūta aicinās ar iespējami labiem rezultātiem nokārtot gala eksāmenus. Un skolā atgriezties arī pēc gadiem. Lai vēlreiz satiktos.

V. Vīgantes «Palmas zaļo vienmēr» atklāj dažādus skolēnu dzīves mirkļus. Notikumu centrā Valdis Vētra un viņa klasesbiedri Silavas vidusskolā. Galvenajā lomā R. Brūveris (otrais no labās).

Picu karaļvalstī

— Jums picu “Margarita” ar mocarella sieru, svaigiem tomātiem un maigi zaļām bazilika lapām vai to pikanto, kuras baudīšanai nepieciešams pasūtīt klāt 2 l ūdens un drošībai arī vairākus ugunsdzēsamos aparātus? Kļūst silti? Tad labāk sāksim visu no sākuma.

Bija marta pirmās dienas. Ārā lija drēgna, slapja lietis — sniega masa, bet aptuveni 4 stundu lidojuma attālumā no aukstās Latvijas, relatīvi siltajā Itālijā gaisa temperatūra pašlaik, pavasarī ir no 10-25 grādiem, zāle līdz celgaliem, zied koši dzeltenas puķes, koki baltos un rozā ziedos, bet apelsīniem un citroniem kā reiz ražas laiks.

Ceļojumu sākām no Romas, kur, noīrējuši mašīnu, nolēmām apceļot itāļu “zābaku” līdz pat purngalam, arī Sicīlijas salu.

Autoprieki

Vispirms jau zināmus komentārus prasa itāļu mašīnas, ielas, ceļa zīmes un braukšanas stils. Cilvēkam ar vājiem nerviem, lēnu reakciju un ob-

ligātu nepieciešamību pēc plašuma un labas pārrēķināmības, kā arī ar lielāku mašīnu par *Honda Civic* vai *Opel Astra* uz itāļu ceļiem labāk nerādīties. Jo satiksme praktiski jebkurā pilsētīnā (nemaz nerunājot par Romu vai Neapoli) ir latviešu vispārpieņemtajiem standartiem par drošu braukšanu neizprotama. Iedomājieties šauru ieliņu, gar kuras malām slejas mājas vairākos stāvos, turklāt no katra dzīvokļa balkona lejup karājas žāvēšanai izkārtas turpat vai visa dzīvokļa iemītnieka garderobe (ieskaitot arī 2 m garos aizkarus vai palagus, kuru stūrī, ejot pa ielu, ērti var noslaucīt rokas vai, ja rodas tāda nepieciešamība, arī degunu). Gar šīs pašas ieliņas abām malām stāv novietoti dažādi braucamrīki — pārsvarā mašīnītes, uz kurām Latvijā rādītu ar pirkstiem — mazie *smart*, *fiat* un motorollerī ar kulbu un piekabi — izskatās kā mini kravas mašīnīte uz trim ratiem. Un, protams, vesels lērums moču un skūteru.

Lai aina būtu pilnīga, vēl ieliņā ir dzīva divvirzienu satiksme, kurai pa starpu jaucas gājēji un

suņi. Norādes un ceļa zīmes, šķiet, izliktas priekš kakiem, turklāt, ja jau reiz izliktas, tad bagātīgi — apmēram 5 — 25 uz viena staba. Turklāt par piebremzēšanu un izlasišanu var nemaz nespāņot — aizmugurē kāds kādam nepārraukti pikšķina, un pārņem nepārvarama sajūta, ka visi pīkšķi tiek adresēti tavā virzienā. Tomēr tā nav. Pīkšķi ir kā savdabīga piedeva pie sarunvalodas, kas var nozīmēt — “sveiks, kaimiņ!”, “nu kusties taču!” vai arī “es tagad tevi apdzenu, nelien priekšā”. Pēc pāris stundām, pavadītām šādā gaisotnē, pat blakussēdētājam nervi ir beigti. Tomēr arī šādā stāvoklī nonākušiem autobraucējiem itāļi ir atraduši risinājumu: autostrādes, kas ir īsta svētība, ja gribi nokļūt pēc iespējas ātrāk no punkta A līdz punktam B. Diemžēl arī šeit viss nav gluži bez viltus: autostrādes lielākoties ir maksas...

Apelsīni piekabē

Garām slīd kalni, Vezuvs un Etnas vulkāni, gandrīz vai ik kalna nogāzē ierīkoti vīnogulāju

lauki, kas rada savdabīgu sakoptības ainavu. Starp vēl neizplaukušajiem vīnogulājiem redzamas senas, no cirstiem akmeņiem būvētu māju drupas. Var tikai iztēloties, kā ģimenes reiz draudzīgi dzīvojušas šādā mazā mājiņā milzīgu vīnogu plantāciju vidū, stāva kalna pakājē.

Jau pieminētajiem apelsīniem un citroniem ir ražas laiks, un gar ceļmalām vīd neskaitāmi apelsīnu un citronkoku lauki. Maigajā pavasara saulē zaigodami, tie vilina: piestāj, noplūc taču kādu un atspirdzinies! Nu ko, kādu pusi dienas siekalojušies, šiem labumiem garām traukdami, mēs neizturam un patiešām piestājam, lai kādu pāriti bikli noplūktu. Izrādās — šie nemaz nav tik saldi, kā izliekas, turklāt gauži sarkani iekšpusē, lai arī pēc garšas un konsistences gatavi. To, ka gatavi, var redzēt arī pēc traktoriem, kuri šos oranžos brīnumus pārvadā gluži kā mēs kartupeļus — rupji sabērtus piekabēs!

ILZE MITĀNE

Turpinājums nākamreiz.